

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29, факс: (044) 277-76-30

03 жовтня 2025 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 43

Закон України "Про судоустрій і статус суддів" – це спеціальний нормативно-правовий акт, який визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, а також регламентує статус професійного судді та трудові відносини із суддями.

Так, частиною десятою статті 20 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" від 02.06.2016 року №1402-VIII, передбачено, що у суді, кількість суддів у якому перевищує десять суддів, може бути обраний один заступник голови суду, а у суді, кількість суддів у якому перевищує тридцять суддів, – не більше двох заступників голови суду. Інших обмежень або критеріїв у цій нормі закону не передбачено.

На сьогодні чинне законодавство не містить однозначного визначення "кількість суддів у суді".

Так, під кількістю суддів відповідного суду (в контексті частини четвертої статті 128 Закону України "Про судоустрій і статус суддів") вважаються всі судді, які перебувають у штаті відповідного суду до видання головою суду наказу про звільнення судді з посади відповідно глави 1 та 2 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" або про переведення судді до іншого суду.

Відповідно до пункту 3.8. Типового положення про збори суддів, затвердженого рішенням Ради суддів України від 04.06.2015 № 45 (у редакції рішення Ради суддів України від 31 січня 2020 року № 4) кількість суддів, які працюють у суді, визначається відповідно до Закону України "Про судоустрій і статус суддів", а суддями відповідного суду вважаються всі судді, які перебувають у штаті суду, до видання головою суду на підставі акта про переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідного наказу

При цьому, за змістом частини 6 статті 19 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" кількість суддів у суді (крім Верховного Суду) визначає Вища рада правосуддя з урахуванням консультативного висновку Державної судової адміністрації України, судового навантаження та в межах видатків, визначених у Державному бюджеті України на утримання судів та оплату праці суддів.

Отже, Рада суддів України вважає, що на сьогодні питання про визначення поняття "кількість суддів", які працюють у суді дійсно потребує законодавчого врегулювання, оскільки певні положення чинного законодавства можуть тлумачитися по-різному, і це призводить насамперед до невизначеності в застосуванні чи декількох

можливих трактувань однієї і тієї ж норми закону, що може викликати суперечки та труднощі у правозастосовній практиці.

Виходячи з системного аналізу норм законодавства та інших нормативно-правових актів, Рада суддів України вважає, що при вирішенні питання про обрання заступників голови суду необхідно виходити саме з фактичної чисельності суддів, яка враховує реальний стан заповнення суддівських посад на момент обрання заступників. Це насамперед дозволить уникнути ситуацій, коли кількість заступників не відповідає реальному складу суду, що може призвести до нераціонального використання бюджетних коштів і неефективного управління ресурсами.

Одночасно Рада суддів України звертає увагу, що дострокове звільнення суддів з адміністративних можливе за ініціативою не менш як однієї третини від загальної кількості суддів відповідного суду шляхом таємного голосування не менш як двома третинами суддів цього суду.

Підставою для звільнення судді з адміністративної посади є його заява або триваюче незадовільне виконання обов'язків голови суду, заступника голови суду відповідно, систематичне або грубе одноразове порушення закону при їх виконанні.

Звільнення з посади судді, припинення його повноважень як судді, а також закінчення строку, на який суддю обрано на адміністративну посаду в суді, припиняє його повноваження на адміністративній посаді.

Інших причин дострокового звільнення суддів з адміністративних посад, зокрема таких як зменшення фактичної чисельності суддів у суді, нормами чинного законодавства не передбачено.

Отже, у зв'язку з тим, що питання про визначення поняття "кількість суддів" законодавчо не містить однозначних і чітких критеріїв для визначення кількості заступників голови суду, що у свою чергу призводить до різних трактувань, Рада суддів України звертає увагу на те, що у судах, де збори суддів обрали заступників голови суду, виходячи з штатної чисельності суддів, а не з фактичної, такі заступники зберігають свої адміністративні посади до завершення строку, на який вони були обрані.

Окремо Рада суддів України звертає увагу, що для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування - самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.

Статтею 126 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" органам суддівського самоврядування наділено право самостійного вирішення питань внутрішньої діяльності суду.

Згідно з частинами першою та п'ятою статті 128 цього Закону саме на зборах суддів відповідного суду судді, як локальний самоврядний орган у кожному суді, обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних суддів або працівників апарату суду та приймають із цих питань рішення, що є обов'язковими для суддів та працівників цього суду.

З огляду на повноваження зборів суддів, питання щодо потреби та можливості обрання відповідної кількості заступників голови суду визначається зборами суддів відповідного суду виходячи з необхідності забезпечення ефективної діяльності суду, здійснення правосуддя, з урахуванням штатного розкладу та бюджетних призначень.

Одночасно, Рада суддів України поділяє занепокоєння щодо ефективного та цільового використання бюджетних коштів. Разом з тим, механізми оптимізації фінансування діяльності судів повинні бути врегульовані виключно на рівні закону. Лише внесення відповідних змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів"

може стати підставою для коригування кількості заступників голів судів з урахуванням фактичної чисельності суддів.

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо необхідності врегулювання питання визначення кількості заступників голови суду, відповідно статті 133 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" та Положення про Раду суддів України, затвердженого Х позачерговим з'їздом суддів України 16 вересня 2010 року (з подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. щодо необхідності врегулювання питання визначення кількості заступників голови суду при обранні на адміністративні посади взяти до відома.

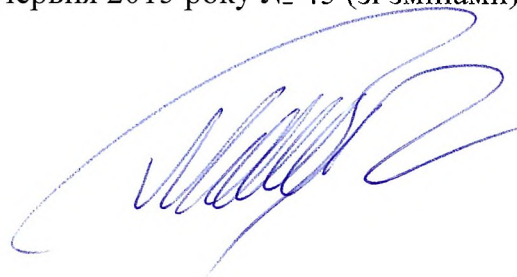
2. Зазначити, що оскільки чинне законодавство України (частина десята статті 20 Закону "Про судоустрій і статус суддів") визначає кількість заступників голови суду залежно від кількості суддів у суді, без урахування фактичної заповненості штатних посад, а також, з метою раціонального використання бюджетних коштів, ефективного управління ресурсами, для забезпечення відповідної кількості заступників голови суду реальному складу суду Рада суддів України наголошує, що при вирішенні питання про обрання відповідно кількості заступників голови суду необхідно враховувати саме фактично зайняті посади суддів у відповідному суді.

У судах, де збори суддів обрали заступників голови суду, виходячи з штатної чисельності суддів, а не з фактичної, такі заступники зберігають свої адміністративні посади до завершення строку, на який вони були обрані.

3. Наголосити, що питання обрання суддів на адміністративні посади належить виключно до компетенції зборів суддів відповідного суду, а підстави для обрання чи звільнення заступників голови суду є вичерпними та не можуть бути розширені жодним рішенням органів суддівського самоврядування.

4. Внести зміни до Типового положення про збори суддів, затвердженого рішенням Ради суддів України 04 червня 2015 року № 45 (зі змінами), що додаються.

**Голова
Ради суддів України**

Б.С. Моніч

Додаток 1
до рішення Ради суддів України
03 жовтня 2025 року № 43

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення Ради суддів України
03 жовтня 2025 року № 43

ЗМІНИ

**до Типового положення про збори суддів, затвердженого рішенням
Ради суддів України від 04 червня 2015 року № 45,**
*(зі змінами внесеними згідно з Рішеннями Ради суддів
від 31.01.2020 № 04;
від 05.06.2020).*

1. Пункт 3.8. Типового положення доповнити абзацом третім такого змісту:

"Зазначена кількість суддів враховується при встановленні кворуму та при вирішенні питань, пов'язаних і з обранням суддів на адміністративні посади."

2. Пункт 5.1. Типового положення доповнити абзацом третім такого змісту::

"При вирішенні питання про обрання заступників голови суду необхідно враховувати фактично зайняті посади суддів у відповідному суді, тобто виходити із кількості суддів, передбаченої абзацом другим пункту 3.8. цього положення."

У зв'язку з цим абзаци третій і четвертий вважати відповідно абзацами четвертим і п'ятим.

Додаток 2
до рішення Ради суддів України
03 жовтня 2025 року № 43

ЗАТВЕРДЖЕНО
Рішення Ради суддів України
03 жовтня 2025 року № 43

**Порівняльна таблиця змін
до Типового положення про збори суддів,
затвердженого рішенням Ради суддів України від 04 червня 2015 року № 45,
(зі змінами внесеними згідно з Рішеннями Ради суддів
від 31.01.2020 № 04;
від 05.06.2020)**

діюча редакція	Редакція, що пропонується
...	...
3.8. Кількість суддів відповідного суду визначається згідно з Законом України "Про судоустрій і статус суддів".	3.8. Кількість суддів відповідного суду визначається згідно з Законом України "Про судоустрій і статус суддів".
Суддями відповідного суду вважаються всі судді, які перебувають у штаті суду, до видання головою суду на підставі акта про переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідного наказу.	Суддями відповідного суду вважаються всі судді, які перебувають у штаті суду, до видання головою суду на підставі акта про переведення судді, звільнення судді з посади, а також у зв'язку з припиненням повноважень судді відповідного наказу.
абзац відсутній	Зазначена кількість суддів враховується при встановленні кворуму та при вирішенні питань, пов'язаних і з обранням суддів на адміністративні посади.
...	...

5.1. Адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.	5.1. Адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.
Голова місцевого суду, його заступник (заступники), голова апеляційного суду, його заступник (заступники), голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів відповідного суду із числа суддів цього суду строком на три роки, але не більш як на строк повноважень судді, шляхом таємного голосування більшістю від кількості суддів відповідного суду.	Голова місцевого суду, його заступник (заступники), голова апеляційного суду, його заступник (заступники), голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів відповідного суду із числа суддів цього суду строком на три роки, але не більш як на строк повноважень судді, шляхом таємного голосування більшістю від кількості суддів відповідного суду.
абзац відсутній	При вирішенні питання про обрання заступників голови суду необхідно враховувати фактично зайняті посади суддів у відповідному суді, тобто виходити із кількості суддів, передбаченої абзацом другим пункту 3.8. цього положення
Голова касаційного суду обирається на посаду із числа суддів цього суду, а заступник голови обирається на посаду із числа секретарів судових палат відповідного касаційного суду зборами суддів такого касаційного суду строком на чотири роки шляхом таємного голосування більшістю голосів суддів відповідного касаційного суду.	Голова касаційного суду обирається на посаду із числа суддів цього суду, а заступник голови обирається на посаду із числа секретарів судових палат відповідного касаційного суду зборами суддів такого касаційного суду строком на чотири роки шляхом таємного голосування більшістю голосів суддів відповідного касаційного суду.
У місцевому, апеляційному, вищому спеціалізованому суді, кількість суддів в якому перевищує десять суддів (від 11 до 30), може бути обраний один заступник голови суду; у суді, кількість суддів в якому перевищує тридцять суддів (від 31 і більше), - не більше двох заступників голови суду.	У місцевому, апеляційному, вищому спеціалізованому суді, кількість суддів в якому перевищує десять суддів (від 11 до 30), може бути обраний один заступник голови суду; у суді, кількість суддів в якому перевищує тридцять суддів (від 31 і більше), - не більше двох заступників голови суду.
***	***